

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 11

Rivne – 2019

ISSN 2522-1590 (Online)
ISSN 2522-1582 (Print)

Випуск XI

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**
м. Рівне – 2019

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 11

**Rivne
2019**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 11

**м. Рівне
2019**

УДК 788 : 008(063)

I-90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P***Збірник наукових праць видається з 2006 року.***Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 30 березня 2019 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.**, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Карп'як А.Я.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Стоян Караїванов**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Пьотр Лято**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Кшиштоф Камінський**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Лодзь, Польща;**Скороходов В.П.**, доктор культурології, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;**Леонов В.А.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Ростов-на-Дону, РФ;**Круль П.Ф.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.**, кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Громченко В.В.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Дніпро;**Кушнірук О.П.**, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник НАН України, м. Київ;**Гишка І.С.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Прокопович Т.Ю.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Рівне.**Рецензенти:****Качмарчик В.П.**, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського;**Яремко Н.О.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 11 / Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2019. – 164 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на музичних інструментах.

Подана проблематика, наукові статті містять корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких вищих навчальних закладів і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 788 : 008 (063)

**Збірник зареєстровано в міжнародних науково-метричних базах:
Google Scholar, Academic Resource Index ResearchBib***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.**Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2019

© Видавництво "Волинські обереги", 2019

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Вовк Р.А. Пам'яті митця... ..	7
Кушнірук О.П. Тембровий чинник як фактор смислоутворення форми у симфоніях О. Яковчука (про роль групи мідних духових інструментів).....	11
Прокопович Т.Ю. Концепти духівий / духовий у поетичній рецепції: Григорій Сковорода – Павло Тичина – Сергій Жадан	14
Караиванов С.И. 85 лет со дня рождения Петко Радева.....	19
Горбаль Я.М. Соціальні функції музикування військових оркестрів Галичини першої половини ХХ століття	27
Леонов В.А., Фартушный В.П. Не благодаря, а вопреки... ..	33
Цюлюпа С.Д., Марценюк Г.П. Пам'яті видатного українського трубача... ..	37
Гишка І.С. Перша і єдина в державі Україна	41
Piotr Lato. Trio in One Movement Arnolda Баха oraz Fantasy nr 1 Charlesa Villiersa Stanforda – kontynuacja badań nad brytyjską muzyką klarinetową.....	48
Старко В.Г. Внесок фаготистів Львова у становлення української фаготової школи (ХХ – ХХІ ст.).....	53
Таран В.Л., Вовк Р.А. До 30-річчя заснування класу саксофона в Національній музичній академії України імені П.І. Чайковського.....	57
Столярчук Б.Й., Островська О.Ю. Еволюція предметно-циклової комісії «Оркестрові духові та ударні інструменти» Рівненського музичного училища в музичній культурі Рівненщини.....	62
Закопеч Л.М. Історія виникнення й професійної діяльності відділу духових та ударних інструментів Львівської середньої спеціалізованої школи-інтернату імені Соломії Крушельницької.....	66
Сіончук О.В., Сіончук Ю.О. Концертні форми художньо-творчої діяльності військових духових оркестрів.....	71
Трачук Л.Д., Головата Л.В. Діяльність циклової комісії оркестрових духових та ударних інструментів Тульчинського коледжу культури.....	76
Турчинский Б.Р. Исаак Кобец: «Человечность – кредо учителя»	80
Кирилишен Г.В. Історична хроніка духової інструментальної музики на Тульчинщині з ХVІІІ по ХХІ століття	84
Гайдабура О.Д. Ретроспективний огляд та розвиток духового виконавства на теренах України.....	87
Мисько А.А., Цюлюпа Н.Л. Ударні інструменти в культурно-мистецькому житті Рівненщини.....	92

Педагогіка та методика духового виконавства

Громченко В.В. Своєрідність засобів виразності саксофона у творах духового соло	97
Леонов В.А., Палкина И.Д. Мышление и его специфика при игре на духовых инструментах.....	101
Концевич О.Ю., Карпьяк А.Я. Сучасний погляд на проблеми опанування майстерністю виконання трубного концерту ХХ початку ХХІ століть	106
Wiesław Suruło. Paul Taffanel – człowiek i jego dzieło.....	111
Палаженко О.П., Пахомов Д.В. Урок музики як основний компонент формування музичного смаку у дітей молодшого шкільного віку.....	116
Пастушок Т.В. Виконавське дихання музикантів-духовиків як основа культури в оркестрових колективах сьогодення	119
Димченко С.С., Димченко С.С. Диригентські засоби музичної виразності у відтворенні фразування	122
Марценюк Г.П. Нетрадиційні та сучасні прийоми виконання у практиці гри на тромбоні	127
Ван Цзі. Методичні концепції функціонування дихальної системи музиканта-духовика ...	134
Юрків І.І., Крет З.М. Специфіка роботи диригента з оркестром духових інструментів Рівненського музичного училища	137
Димченко С.С., Димченко К.С. Педагогічний почерк Протаса Миколи Миколайовича у вихованні учнів-кларнетистів	140
Жульєв А.П. Методичні засади роботи з навчальним оркестром (з особистого досвіду роботи з оркестром «Джаз-академія»)	144
Відомості про авторів	151
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя	154

Можна запропонувати такий варіант вправи на повне дихання. Ця вправа виконується в положенні стоячи. В результаті повного вдиху розширюються нижні ребра, а м'язи нижньої частини черевного преса напружуються. Видихати повітря слід рівним концентрованим струменем через вузьку щілину губ. Уявіть, що ви дуєте на палаючу свічку, намагаючись погасити вогонь. Роботу міжреберних м'язів корисно контролювати долонями рук. Заняття вокалом і гра на духових інструментах мають спільні грані, зокрема такі, що і вокалісти, і музиканти-духовики використовують своє дихання в процесі звукоутворення. Тому наступні кілька вправ запозичені у вокалістів, і трохи адаптовані для занять у процесі освоєння духових інструментів.

Досить цікавою є вправа "Собачка". Придивіться, як здійснюються боки у собаки, яка дихає, висолопивши язика, і ви зрозумієте, чому дана вправа має назву "собачка". Вдихніть і видихніть на складі "хо-о-о ...". Запам'ятайте положення губ, горла і щелепи. Тепер чергуйте швидко вдихи-видихи в цьому положенні. Цю вправа корисно виконувати біля дзеркала. Сядьте на стілець, спершись на його спинку, і розслабте плечі і шию. Виконуючи вправу, стежте, щоб плечі не піднімалися.

Наступна вправа для розвитку "відкритого" звуку. Намацайте на гортані кадик і прослідкуйте за його рухами під час позікання. Кадик починає опускатися вниз. Треба навчитися фіксувати цей стан під час гри на духових інструментах. Опущена, а значить вільна і трохи розширена гортань сприяє гарному природному виходу повітря, що, в свою чергу, безумовно, позитивно позначиться на тембрі інструменту. Але не треба насильно тягнути гортань вниз. Правильне її відкриття досягається тільки відчуттям позікання. Для того щоб ви ще легше змогли домогтися цього відчуття, уявіть собі, що у вас замерзли руки, і ви намагаєтесь зігріти їх своїм диханням. Видихаючи на складі "хо-о-о-о ...", у вас виходить тепле дихання. Тому можна сказати: щоб домогтися "теплого" звуку на інструменті, потрібно дихати теплим повітрям.

Слід зазначити, що заняття спортом, особливо плаванням, бігом, катанням на лижах робить позитивний вплив на розвиток дихальної мускулатури. При плаванні, як відомо, виробляється швидкий і глибокий вдих і відносно тривалий видих у воду, що багато в чому схоже на здійснення вдиху і видиху при грі на духових інструментах. Найприродніше наше дихання функціонує під час сміху. Тому більше смійтеся, але і про роботу м'язів не забувайте.

Отже, ми навели лише незначну частину педагогічних рекомендацій та вправ, які значною мірою допомагають пристосуванню дихальної системи музиканта-духовика до умов гри на духових інструментах.

Література:

1. Апатский В. Н. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства: учебное пособие / В. Н. Апатский. – К. : НМАУ им. П. И. Чайковского, 2006. – 432 с.
2. Вовк Р. А. Історія, акустична природа і виразні можливості аплікатури кларнета: дис.... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Р. А. Вовк. – К., 2004. – 204 с.
3. Діков Б. Методика навчання гри на духових інструментах / Б. Діков. – Москва, 1962. – 116 с.
4. Орвид Г. Некоторые объективные закономерности звукообразования и искусства игры на трубе / Г. Орвид. – Москва : МГК. – 30 с.
5. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька / О. П. Рудницька. – К., 2002. – 270 с.
6. Федоров А. Методика навчання гри на духових інструментах / А. Федотов. – М., 1975. – 158 с.

УДК 378.091

**Юрків І.І.,
м. Київ
Крет З.М.,
м. Рівне**

СПЕЦИФІКА РОБОТИ ДИРИГЕНТА З ОРКЕСТРОМ ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ РІВНЕНСЬКОГО МУЗИЧНОГО УЧИЛИЩА

Анотація. У статті обґрунтовуються особливості роботи диригента з оркестром духових інструментів Рівненського музичного училища. Аналізується оркестровий колектив, який засобами мистецтва виховує самих же студентів, надає їм широкі можливості для реалізації творчих планів. Розглядається сучасний духовий оркестр як колектив музикантів, які володіють грою на духових або ударних інструментах і об'єднані загальним завданням для досягнення творчої мети, з установкою єдиних уявлень музичного матеріалу й уміння спільно і злагоджено його відтворювати. А, отже, можна стверджувати, що музикант

духового оркестру – це виконавець, що одночасно з індивідуальною грою на інструменті повинен уміти спільно музикувати з іншими оркестрантами, чути результат звучання ансамблю і всього оркестру в цілому, розмірюючи ступінь своєї участі у загальному виконавстві.

Ключові слова: оркестровий клас, керівник, компетентність.

Annotation. *The statute of special features of the work of the conductor with the orchestra of the wind instruments of the Rynne Musical College. Analyze the orchestration of the collectives, like the masters of the students themselves, who are the widest possible for the real creative plan. The contemporary brass band is considered as a group of musicians who play the game on wind instruments or percussion instruments and are united by the general task of achieving a creative goal, with the installation of unified representations of musical material and the ability to jointly and coherently reproduce it. And, therefore, it can be argued that the musician of the brass band is an artist who, simultaneously with an individual game on the instrument, must be able to jointly play with other orchestras, hear the result of the ensemble and the whole orchestra as a whole, measuring the degree of its participation in the general orchestral performance.*

Key words: *orchestral class, master, competence.*

Духовний розвиток людини завжди був в центрі уваги українців, навіть в найскладніші часи, актуальним він залишається і сьогодні. Свідченням того є відомі колективи, що продовжують опановувати глибини вітчизняної культурної спадщини. Необхідність вивчення специфіки роботи в духовому оркестрі зумовлена тим, що методика навчально-виховної роботи – це творчий процес, що постійно розвивається. Використання різних форм занять, методичних прийомів роботи з оркестром залежить від індивідуальності керівника, його смаку, бачення перспективи і актуальності виконання певного твору. В кожному конкретному випадку це також залежить і від складності музичного репертуару, кваліфікації музикантів і виконавського рівня колективу в цілому.

Основою духового колективу є колективна форма організації навчального й репетиційного процесу в мистецьких навчальних закладах.

У сучасній науковій літературі висвітлюються різні аспекти музично-виконавської підготовки музикантів засобами колективної творчої діяльності (Я. Сверлюк, Т. Браницька, П. Богонос, О. Ільченко, В. Лабунець, В. Лапченко, В. Лебедев, Л. Паньків, В. Федоришин та ін.). Проблема колективного оркестрового музикування завжди породжувала широке коло різних питань щодо його ефективності при формуванні творчої особистості музиканта-виконавця. Аналіз запропонованої нами проблеми уможливує виокремлення вагомого аспекту колективного оркестрового виконавства – становлення творчого потенціалу його учасників в оркестровому класі.

Як вважає Кібіта А. М., диригент духового оркестру училища, процес прилучення особистості до системи колективних взаємин є складним, суперечливим, проте, водночас, і важливим для особистісного зростання. Зазвичай поняття "колектив" (від лат. *collectifious* – зібраний) розглядають як організовану групу людей, об'єднану спільними цілями, професійними й соціальними інтересами, ціннісними орієнтаціями, спільною діяльністю, спілкуванням і взаємною відповідальністю. Згідно з українським педагогічним словником [5, с. 516] термін "колектив" – це об'єднання учасників колективу, життєдіяльність якого визначається цілями і завданнями, що впливають із потреб суспільного, колективного й індивідуального розвитку.

Вагомий внесок у розробку теорії і практику формування колективу здійснили видатні педагоги-гуманісти ХХ століття А. Макаренко та В. Сухомлинський. А. Макаренко було сформульовано закони паралельної дії; розвитку (руху) колективу і принципи формування колективу: перспективних ліній; педагогічної доцільності; відповідальної залежності; зміцнення позитивних традицій. Вчення А. Макаренка містять детальну технологію поетапного формування колективу. Згідно з твердженнями автора, кожен колектив проходить ряд якісних змін, а саме: 1) перетворення організаційної групи в соціально-психологічну спільність; 2) самоорганізація і саморегуляція у розвитку соціально важливих якостей особистості через подолання різних суперечностей; 3) рівень досягнення у вихованні стійких поглядів, суджень, звичок кожного індивіда.

Значну увагу питанню значення колективу у навчально-виховному процесі приділяв В.Сухомлинський. Його погляди на роль колективу і місце в ньому особистості сьогодні є не менш актуальними, ніж під час написання ним праць з цього питання. Колективізм, вважав він, є не тільки результатом виховання, а й процесом, комплексом засобів, які формують свідомість, погляди, переконання, вчинки людини. Від того, які ідеї лежать в основі трудових, духовних, морально-естетичних взаємовідносин між членами колективу, залежить становлення понять і уявлень особистості про добро і зло, про обов'язок і справедливість, честь і гідність. Так виявляється залежність особистості від колективу. Проте існує і зворотна залежність – колективу від особистості. Трудовий колектив, на думку В.Сухомлинського, без яскраво виражених особистостей існувати не може.

Також В. Сухомлинський виокремлює принципи в колективі, серед яких, на наш погляд, провідними є: 1) гармонія високих, благородних інтересів, потреб і бажань; 2) емоційне багатство колективного життя; 3) дисципліна, відповідальність особистості за свою працю і поведінку; 4) самодіяльність, творчість, ініціатива як особливі грані прояву різноманітних відносин між членами колективу; 5) створення і збереження традицій. Ці принципи В. Сухомлинський називає "науковими основами", які необхідні для практичного керівництва колективом. За Макаренком головні принципи колективу такі:

- 1) організація органів самоврядування, спільна діяльність для їх досягнення;
- 2) спільноцінні цілі;
- 3) відношення взаємної відповідальності між членами колективу.

Оркестром називають групу музикантів, які спільно виконують музичний твір на різних інструментах. Слово "оркестр" походить з давньогрецької мови і означає "місце для хору на сцені" (круглий майданчик, на якому під ритмічні рухи співали свої партії учасники хору).

Сучасний духовий оркестр – це колектив музикантів, які володіють грою на духових або ударних інструментах і об'єднані загальним завданням для досягнення творчої мети, з установкою єдиних уявлень музичного матеріалу й уміння спільно і злагоджено його відтворювати. А, отже, можна стверджувати, що музикант духового оркестру – це виконавець, що одночасно з індивідуальною грою на інструменті повинен уміти спільно музикувати з іншими оркестрантами, чути результат звучання ансамблю і всього оркестру в цілому, розмірюючи ступінь своєї участі у загальному виконавстві.

З огляду на всі дані критерії якості історично сформованого еталону звучання оркестру, можна визначити конкретні напрямки дій і практику формування і комплектування сучасного духового оркестру по голосам. Головним принципом відбору є сумісність тембрів, з урахуванням рівноваги й динаміки технічних можливостей духових і ударних музичних інструментів. Цей принцип в однаковій мірі відноситься, як до інструментів в середині груп, так і між оркестровими групами [3].

Існує декілька видів оркестрів: аматорський, навчальний, професійний. Вони мають різне призначення, відрізняються культурою виконання, тобто професійною майстерністю, музичним репертуаром, художньо-творчими завданнями. Аматорський оркестр виховує самих учасників, надає їм широкі можливості для реалізації творчих планів. Виконання музичних творів для слухацької аудиторії є змістом діяльності як професійних, так і аматорських художньо-виконавських колективів. Але якщо для професійних оркестрів виконавство – це природна форма творчого життя, то для аматорських оркестрів воно є результатом тривалої і цілеспрямованої навчально-виховної і художньо-творчої роботи. Остання передбачає: всебічний музичний розвиток і художнє виховання оркестрантів; формування індивідуальної техніки гри та навичок колективного виконавства; освоєння ідейної сутності музичних творів і засобів музичної виразності; підвищення художньо-виконавського рівня окремого оркестранта і оркестрового колективу в цілому. Так, на думку О. Ільченка [4, с. 75 – 83], якщо виконавство професійного оркестру є наслідком художнього і технологічного опанування музичного твору, то виконавство аматорського оркестру, окрім того, це ще результат формування особистості кожного оркестранта.

Також духові оркестри розрізняють за кількісними та якісними ознаками. Вони можуть складатися лише з мідних інструментів, основної групи, або ж включати в себе, крім основної, групи дерев'яних і характерних мідних інструментів.

Залежно від кількості виконавців оркестри поділяються на малі, середні і великі. Останнім часом середні та великі доповнюють саксофонами та електромузичними інструментами. Але треба пам'ятати, щоб оркестр не втратив своєї специфічності. Крім того, необхідно враховувати динамічний баланс між інструментами, групами та іншими голосами, тембровою злитістю, рівновагою між високими, середніми та низькими регістрами.

На думку теперішнього диригента духового оркестру Кібіти Андрія Миколайовича, неможливо недооцінити роль диригента духового оркестру, котрий, між іншим, є ще й організатором і педагогом. Отже, починаючи роботу з оркестром, диригент повинен для себе визначити коло суто професійних завдань: знати можливості інструментів і відчувати оркестр, володіти гармонічним і поліфонічним мисленням, аналізувати форму твору, знати стильові напрями в естрадній і джазовій музиці. Диригування як творча діяльність можлива за умови музикальності, художнього смаку, загального рівня розвитку диригента, його особистої привабливості. Саме ці ознаки визначають рівень авторитету диригента серед оркестрантів. Всі наміри диригента, його запал, настрої проявляються в його зовнішності – в інтенсивності його диригентських рухів, в позі, в погляді, в рухах голови, корпусу. Диригент керує оркестром, музика звучить у звуках, які узгоджуються і чергуються у трьох вимірах – висота, тривалість і сила.

Саме в цих змінах і втілюється музичне мистецтво, утворюються найскладніші музичні форми, в яких слухач сприймає зміст твору.

Література:

1. Апатский В. Н. Основы теории и методики музыкально-исполнительского искусства : учеб. пособие / В. Н. Апатский. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. – 432 с.
2. Білоус В. П. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності : автореф. дис... канд. мистецтв : 17.00.03 / В. П. Білоус. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 20 с.
3. Іванов А. А. Робота з дитячим духовим оркестром / [сайт] URL [www.culturalstudies.in.ua/2009-metod\(12.10.2012\)](http://www.culturalstudies.in.ua/2009-metod(12.10.2012)) – доступ: 24.12.2012 р.
4. Ільченко О. О. Методологічні проблеми професійної музичної освіти / О. О. Ільченко, Я. В. Сверлюк. – Рівне : Перспектива, 2004. – 200 с.
5. Педагогічний словник / [за ред. М. Д. Яремченка]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 516 с.

УДК 13: 783. 8 (477)

*Димченко С.С.,
Димченко К.С.,
м. Рівне*

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОЧЕРК ПРОТАСА МИКОЛИ МИКОЛАЙОВИЧА У ВИХОВАННІ УЧНІВ-КЛАРНЕТИСТІВ

У статті розглянуто та проаналізовано педагогічний, методичний та творчий доробок, викладацький шлях старшого викладача, викладача-методиста по класу кларнета Рівненської дитячої музичної школи №2 Протаса Миколи Миколайовича. Окреслена його роль у розкритті творчих здібностей учнів та формуванні і становленні їх, як творчих особистостей.

Висвітлена його науково-методична робота, зокрема навчально-методична програма "Музичний інструмент кларнет" для відділів духових та ударних інструментів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання). Досліджено питання розвитку особистісного потенціалу викладача музичної школи, що сприяє успішній професійній діяльності та допомагає досягти максимальних результатів розвитку учня та вдосконалити його творчий потенціал.

Ключові слова: педагог, викладач-методист, педагогічна майстерність, методика викладання, музика, кларнет, учень, музикант, особистість.

The article deals with the analysis of pedagogical, methodological and creative work, the teaching path of the senior teacher, teacher-methodologist on the clarinet class of the Rivne Children's Music School №2 of Protas Mykola Mykolayovich. His role in revealing the creative abilities of students, formation and incipience of them as creative personalities is outlined.

His scientific methodical work, in particular, the educational-methodical program "Musical instrument clarinet" for the departments of wind and percussion instruments of the initial specialized art schools (schools of aesthetic education) is highlighted. The issue of development of the personal potential of the teacher of the musical school, which promotes successful professional activity, helps to achieve the maximum results of the student's development and to improve his creative potential.

Keywords: teacher, teacher-methodologist, pedagogical skill, teaching technique, music, clarinet, student, musician, personality.

Навчання гри на духових інструментах – важлива складова музичного виховання дітей. Цей вид роботи сприяє розвитку психологічних процесів, формуванню музичного сприйняття та слуху, відчуття ритму, розвитку правильного дихання, вмінню координувати свої рухи. Дозволяє дитині відчувати себе суб'єктом музичної творчості. Тому вкрай важливо долучати дітей до гри на духових інструментах в ранні роки.

Постановка проблеми. Важливим фактором діяльності викладача у справі виховання успішного виконавця-духовика є робота над культурою звуковидобування і звуковедення, технікою виконавського дихання. Робота у цьому напрямку ведеться систематично протягом всього терміну навчання.

У зв'язку з цим постає питання про розвиток особистісного виконавського та педагогічного професіоналізму викладача, що в результаті розкриває потенціал учня. Отже, актуальним є питання розвитку особистісного потенціалу викладача музичної школи, що сприяє успішній професійній діяльності та допомагає досягти максимальних результатів розвитку учня та вдосконалити його творчий потенціал.